

ASF:N TORJUNTA SUOMESSA

Ennaltaehkäisy ja toimenpiteet,
jos Suomessa todetaan tartunta
luonnonvaraisessa villisiassa

Kuva: Thomas Ohlsson

VAIHEET SIKARUTON TORJUNNASSA

- ▼ Ennaltaehkäisy
- ▼ Tartunnan varhainen havaitseminen
- ▼ Taudin leviämisen rajoittaminen
- ▶ Taudin hävittäminen ja palaaminen normaalitilaan

SIKARUTON TODENNÄKÖISET MAAHANTULOREITIT

-
- Ihmisten mukana ASF-alueelta
 - Vaatteet, varusteet, auto jne.
 - Infektoitunut sianliha tai sen jaloste
 - Kansainvälisen liikenteen ruokajäte
 - Elävät tuontisiat tai sian sperma
 - Eläinkuljetusajoneuvot
 - Suomeen vaeltavat villisiat

Kuva: Sven Zacek

ENNALTAEHKÄISY

- **Tuontirajoitukset ja –suositukset**
 - Eläimet, elintarvikkeet, rehu, sika- ja villisikajalosteet
 - Kuljetusten hygienia
 - Matkailijoiden neuvonta ja tuontirajoitukset
- **Villisikakannan hallinta ja seuranta**
 - Tehostettu metsästys, koulutus ja neuvonta
 - Helpotuksia metsästyslakiin ja -asetukseen villisian osalta
- **Sikatiilojen tautisuojaus**
 - Ruokajätteen syöttökielto, hygienia sikatiloilla (toimintatavat, henkilöliikenteen kontrollointi), sikojen ulkonapidon rajoittaminen

ENNALTAEHKÄISY

- **Pidetään villisikakanta pienenä**
 - Tavoitteena puolet vuoden 2015 kannasta Kaakkois-Suomessa ja Itä-Uudellamaalla = 500 – 650 yksilöä, kunnes ASF-uhka on ohi
 - Ehkäistään levittäytymistä
- **Tarkoituksen mukainen ruokinta**
 - Houkutellaan sikoja ravinnolla metsästystarkoituksessa, ei kannan kasvua tukevaa ruokintaa
 - Jos käytössä rehua, käytetään kotimaista
 - Ei ruokajätettä luontoon
 - Huomioitava myös pieniä hirvieläimiä ja muuta riistaa ruokkiessa

Kuva: Thomas Ohlsson

TARTUNNAN VARHAINEN HAVAITSEMINEN

- Ruokavirasto testaa villisikojen kudospäytteitä sikaruton varalta
 - Esim. vuonna 2019 kaikkiaan 683 villisikanaäytettä, vrt. saalis saalisilmoitusten perusteella 823 yksilöä v. 2019
- Metsästäjien tulee lähettää näyte kaadetusta villisiasta
 - Ohjeet Ruokaviraston sivuilta tai riistakeskukselta
 - Kuolleina löydettyistä villisioista ilmoitus kunnaneläinlääkärille
- Tuotantosikaloissa tautiepäilystä välittömästi ilmoitus kunnaneläinlääkärille

TARTUNTA VILLISIASSA

1

Tartunta todetaan ASF-näytteestä

Tulos varmistettaisiin kansainvälisessä laboratoriossa

2

Ruokavirasto perustaa rajoitusvyöhykkeet todetun tapauksen ympärille

Jaetaan tarvittaessa eri osiin

3

Tiedotus EU:lle, eläintautijärjestöille, naapurimaille, vientimaille

4

Tiedotus eri viranomaisille ja median kautta kansalaisille

RAJOITUSVYÖHYKKEET

ASF-tapaus villisiassa

Rajoitusvyöhykkeen osa, jolla esiintyy tartuntaa

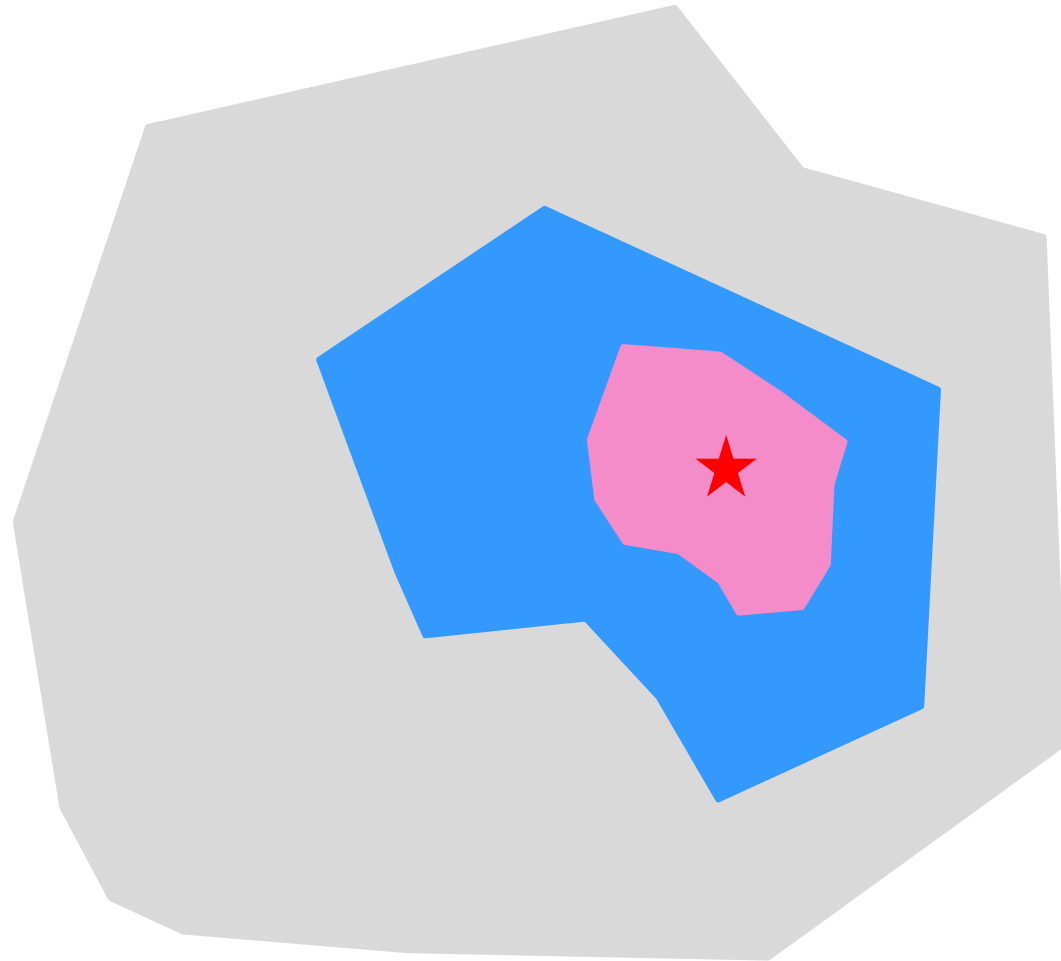
Rajoitusvyöhykkeen osa, jolla ei esiinny tartuntaa

Tehostetun metsästyksen alue

Maan muut osat

TARTUNTA VILLISIASSA

- **Ruokavirasto perustaa rajoitusvyöhykkeen tapauksen ympärille**
 - Rajoituksia sikaelinkeinolle ja villisikoihin liittyen
- **Vyöhykkeen koko arvioidaan tapauskohtaisesti**
 - Villisikapopulaation tiheys, maantiede, muut seikat
 - Metsästäjien paikallistuntemus tärkeää!
- **Kaikki vyöhykkeen sisällä ammutut ja kuolleenä löydetyt villisiat ilmoitetaan AVI:lle**
 - AVI ohjeistaa kaikki taudinvastustustoimenpiteet
 - Kunnaneläinlääkäri ottaa näytteen kaikista ruhoista
 - Tartunta-alueella villisikaa ei käytetä elintarvikkeeksi

TARTUNTA VILLISIASSA

- **Rajoitusvyöhykkeellä todennäköisesti alkuun kaikki metsästys kielletään AVI:n päätöksellä (Metsästyslaki 23 §)**
 - Vähennetään villisikojen liikkumista
- **Raatojen hiljainen keräily rajoitusvyöhykkeiltä**
 - Tarvitaan myös paikallisia keräämään
- **Myöhemmin vähennetään villisikojen määrää rajoitusvyöhykkeeltä**
 - MMM voi määrätä, että alueella saa metsästää villisikoja ilman metsästysoikeutta (ML 19 §)
 - AVI antaa ohjeistuksen, että alueella metsästävillä on riittävä tietotaso ASF:stä (viruksen ominaisuudet, hygienia, jne)
 - Näytteenottomääräykset, teurasjätteiden käsittelyn hygieniavaatimukset
- **Mualla maassa näytteenottojen tehostaminen ja hygieniasuosituks**

TARTUNTA VILLISIASSA

- Tilannearvion perusteella mahdollisesti aidataan alueita tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi
- Suositukset välttää kaikkea ylimääräistä liikkumista alueella
- Riistan ruokintakiellot mahdollisia
- Suunnitelmallinen ja hiljainen villisikojen pyynti niin, että villisiat häiriintyisivät mahdollisimman vähän
 - Ei ajometsästystä, minimoidaan sikojen liikkuminen
 - Loukut, hiljainen ampuminen

Kuva: Pekka Kotonen

TARTUNTA VILLISIASSA

- Rajoitusvyöhykkeen ulkopuolella villisikojen tehometsästys (harmaa alue kartalla)
 - Myös koira- ja ajometsästys
- Koko maan kattava näytteenoton tehostaminen ja hygieniasuosituks
- Rajoitusvyöhykkeen ulkopuolella villisian lihaa saa käyttää ja myydä normaalisti

ASF-Näytteenottopakkaus

TARTUNTA VILLISIASSA

- **Eläintautiviranomaiset koordinoivat toimintaa**
 - Ohjeistukset, varusteet, toimeenpano
- **Yhteistyö eri toimijoiden välillä**
 - Eläintautiviranomaiset, riistaviranomaiset, maanomistajat, metsästäjät, alan järjestöt
- **Rajoituksia alueella toimivien henkilöiden liikkumiseen rajoitusvyöhykkeen ulkopuolella**

PALAAMINEN NORMAALITILAAN

- Riippuu epidemian kestosta
- Villisikavyöhykkeet voimassa tilanteen mukaan ja viimeisestä todetusta ASF-tapauksesta tulee olla riittävän pitkä aika
 - Tšekissä rajoitukset purettiin 2 vuotta viimeisen tapauksen jälkeen
 - Valvontatoimenpiteitä jatketaan vielä tämän jälkeen 12 kk ajan

Kuva: Sven Zacek

ESIMERKIKSI TŠEKKI

Afriikkalainen sikarutto levisi
Tšekkeihin – tauti saattoi
livahtaa maahan ihmisten
mukana

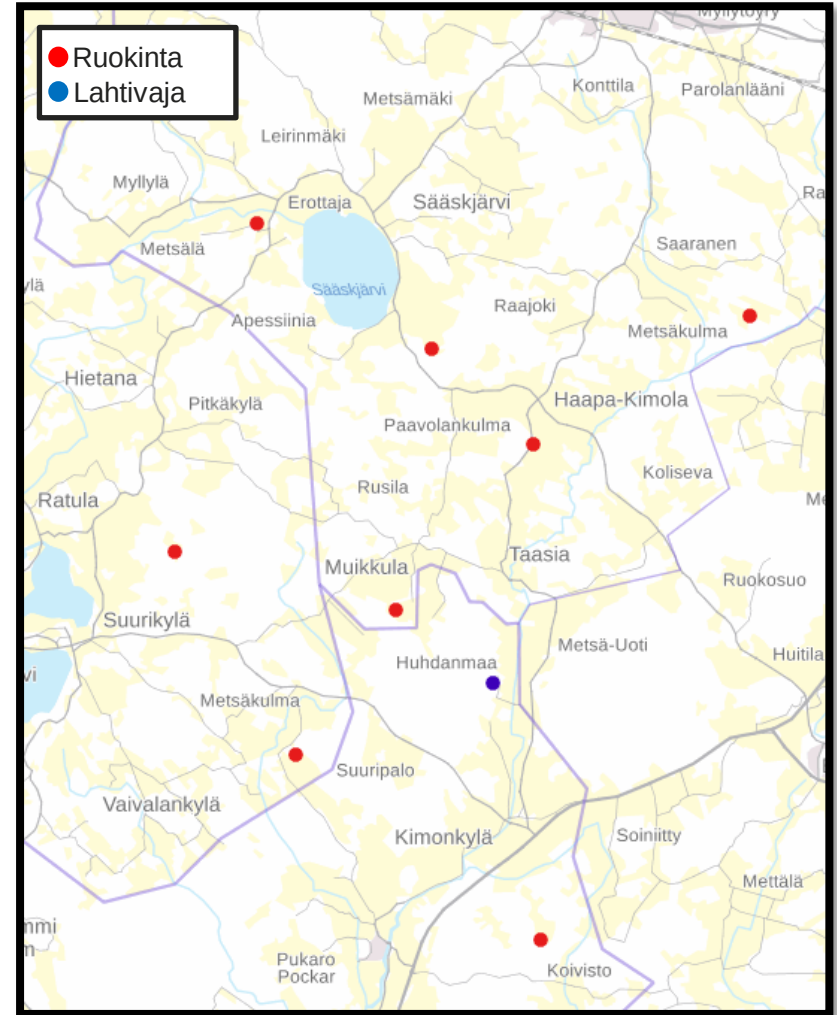
Maaseudun Tulevaisuus
28.6.2017

Toivon merkkejä afrikkalaisen
sikaruton torjunnassa: Tšekki
puhdistui, virolaiset villisiat
kantavat vasta-aineita,
espanjalaistutkijat kehittävät
rokotetta

Maaseudun Tulevaisuus
2.1.2019

METSÄSTÄJILTÄ TARVITAAN TIETOA!

- **Paikallistuntemus rajoitusvyöhykkeiden määrittelyä varten**
- **Alueella toimivat seurakunnat**
- **Saalistiedot, villisikojen määrä, kulkureitit**
- **Villisikojen ja muiden eläinten ruokintapaikat/haaskat**
 - Alueen ruokinnat kannattaa laittaa kartalle, jonka voi tartuntatapauksen sattuessa luovuttaa viranomaiselle

METSÄSTÄJILTÄ TARVITAAN TIETOA

- **Lahtivajojen sijainti ja niiden varustelu**
 - Pintamateriaalit, juokseva vesi, sähkö, ruhokylmiö, tieyhteys, teurasjätteiden käsittely, jätehuolto
- **Muut rakennukset, joita voidaan hyödyntää viranomaiskäytössä torjuntatoimien aikana**
- **Metsästystavat**
 - Onko loukkuja?
 - Onko käytössä poikkeuslupa pimeätähtäimen käyttöön?

Kuva: Pekka Kotanen

METSÄSTÄJILTÄ TARVITAAN TIETOA

- Onko metsäalueilla muita käyttäjäryhmiä (retkeilijät ym)?
- Onko metsäkämppejä/luontopalveluita?
- **Metsästysseurat voivat valmistautua**
 - Onko henkilöitä, jotka voivat osallistua raatojen etsintään?
 - Onko henkilöitä, jotka voivat osallistua tehometsästyksen torjuntatoimien aikana?
 - Onko kalustoa lainattavaksi taudintorjuntaan? Peräkärret, mönkijät, kelkat jne.

PIDETÄÄN ASF POIS SUOMESTA YHDESSÄ!

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority